

(७) सामाजिक सुरक्षेचे उपक्रम व पुढाकार, सर्वसमावेशकता

१) सामाजिक विकाससूचित करतो.

अ) मानवाचे कल्याण

ब) GNP मध्ये वाढ

क) सामाजिक संघटनेत सुधारणा

ड) सामाजिक न्याय

पर्यायी उत्तरे :

१) अ, क व ड

२) अ, ब व क

३) अ, ब व ड

४) ब, क व ड

1) The social development implies

a) Welfare of human being

b) Rise in GNP

c) Improvement in social organisation

d) Social justice

Answer Options :

1) a, c and d

2) a, b and c

3) a, b and d

4) b, c and d

२) मानवी विकास ही लोकांच्या निवडी विस्तारणारी प्रक्रिया असून, त्यात पुढील बाबींचा समावेश होतो :

a) दीर्घकालीन आणि निरोगी आयुष्य

b) शिक्षण

c) राहणीमानाचा उत्तम दर्जा

d) दारिद्र्यात लक्षणीय घट

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त (a) आणि (b)

२) फक्त (b) आणि (c)

३) फक्त (a), (b), आणि (c)

४) वरील सर्व

2) Human Development is a process of enlarging people's choices. It includes the following things:

a) Long and healthy life

b) Education

c) Decent standard of living

d) Substantial Reduction in poverty

Answer options :

1) Only (a) and (b)

2) Only (b) and (c)

3) Only (a), (b) and (c)

4) All of the above

३) मानवी विकास निर्देशांकामध्ये बहुआयामी दारिद्र्य निर्देशांकाचे,,, तीन आयाम प्रतिबिंबित होतात.

अ) आरोग्य

ब) उत्पन्न

क) शिक्षण

ड) राहणीमान

पर्यायी उत्तरे :

१) अ, ब आणि क

२) ब, क आणि ड

३) अ, क आणि ड

४) अ, ब आणि ड

3) Multidimensional poverty index has three dimensions mirroring in the Human Development index.

a) Health

b) Income

c) Education

d) Living standards

Answer Options :

1) a, b and c

2) a, c and d

3) b, c and d

4) a, b and d

४) मानवी जीवनमानाची तुलना वेगवेगळ्या देशांमधील द्वारे केली जाऊ शकते

१) DALY

२) HDI

३) PQLI

४) HPI

4) Human Living Standards can be compared in different countries by

1) DALY

2) HDI

3) PQLI

4) HPI

५) भौतिक गुणवत्ता निर्देशांक (PQLI) मध्ये वगळता सर्व समाविष्ट आहेत

१) साक्षरता

२) बालमृत्यू दर

३) एक वयाचे आयुर्मान

४) दरडोई GDP

- 5) Physical Quality of life Index (PQLI) include all except
1) Literacy 2) Infant mortality rate
3) Life expectancy at age one 4) GDP per capita
- ६) WHO नुसार राहणीमानाच्या मानकांमध्ये वगळता सर्व समाविष्ट आहेत
१) स्वच्छता आणि पोषण २) उत्पन्न आणि व्यवसाय
३) आरोग्याच्या तरतुदीची पातळी ४) मानवी हक्क
- 6) Standard of living as per WHO includes all except
1) Sanitation and nutrition 2) Income and occupation
3) Level of provision of health 4) Human Rights
- ७) फिलिप्सचा वक्र हा कशासाठी उपयुक्त आहे ?
१) भाववाढातिरेकाच्या अल्पकालीन बदलांचे विश्लेषण
२) भाववाढातिरेकाच्या दीर्घकालीन बदलांचे विश्लेषण
३) बेरोजगारी आणि भाववाढातिरेकाच्या दीर्घकालीन बदलांचे विश्लेषण
४) बेरोजगारी आणि भाववाढातिरेकाच्या अल्पकालीन बदलांचे विश्लेषण
- 7) The Philips curve is useful for
1) analysing short-run movements of inflation
2) analysing long-run movements of inflation
3) analysing long-run movements of unemployment and inflation
4) analysing short-run movements of unemployment and inflation
- ८) खालीलपैकी कोणती विधाने ग्रामीण समाजाचे वैशिष्ट्ये आहेत ?
अ) दाट लोकसंख्या ब) शेती प्रधान समाज क) पितृसत्ताक कुटुंब पद्धती ड) शैक्षणिक मागासलेपणा
पर्यायी उत्तरे :
१) फक्त 'अ' २) अ, ब आणि क ३) ब, क आणि ड ४) फक्त ड
- 8) Identify the characteristics of rural community from below sentences.
a) Dense population b) Agriculture main activity of society
c) Paternal family system d) Backwardness in education.
Answer Options :
1) only a 2) a, b and c 3) b, c and d 4) only d
- ९) 'आर्थिक नियोजन' ही बाब भारतीय राज्यघटनेच्या मध्ये समाविष्ट आहे.
१) केंद्र सूची २) राज्य सूची ३) समवर्ती सूची ४) यापैकी नाही
- 9) 'Economic Planning' lies in the of the Indian Constitution.
1) Union list 2) State list 3) Concurrent list 4) None of these
- १०) नागरी प्रक्रिया संहिता १९०८ मध्ये काहीही असले तरी, विशिष्ट मदत कायद्याच्या तरतुदीनुसार दाखल केलेला खटला प्रतिवादीला समन्स बजावल्यापासून पुढील कालावधीत निकाली काढला जाईल :
१) बारा महिने २) वीस महिने ३) दोन वर्षे ४) सहा महिने
- 10) Notwithstanding anything contained in the Code of Civil Procedure 1908, a suit filed under the provision of Specific Relief Act shall be disposed of by the Court from the date of service of summons to the defendant within a period of :
1) twelve months 2) twenty months 3) two years 4) six months

- ११) खालीलपैकी कोणते विषय ४२ व्या घटनादुरुस्तीद्वारे १९७६ मध्ये राज्य सूचीमधून समवर्ती सूचीमध्ये समाविष्ट केले गेले ?
अ) वीज ब) शिक्षण क) वजन व मापे ड) विवाह आणि घटस्फोट
वरीलपैकी कोणते पर्याय बरोबर आहेत ?
१) फक्त अ आणि ब २) फक्त ब आणि क ३) फक्त ड आणि क ४) फक्त ड आणि अ
- 11) Which of the following subject were included in the Concurrent List from the State List in 1976 by the 42nd Constitutional Amendment?
a) Electricity b) Education
c) Weights and Measures d) Marriage and Divorce
Which of the above options is/are correct?
1) Only a and b 2) Only b and c 3) Only d and c 4) Only a and a
- १२) भारत हे धर्मनिरपेक्ष राज्य राहिल याची हमी कितव्या घटनादुरुस्तीत देण्यात आली आहे ?
अ) ४० व्या ब) ४२ व्या क) २३ व्या ड) ४४ व्या
वरीलपैकी योग्य पर्याय निवडा.
१) फक्त ब आणि क २) फक्त क आणि ड ३) फक्त अ आणि ब ४) फक्त ब
- 12) Which Amendment gives the guarantee that India will remain Secular State?
a) 40th b) 42nd c) 23rd d) 44th
Select the correct options from above.
1) Only b and c 2) Only c and d 3) Only a and b 4) only b
- १३) निराधार व्यक्तींना मदत करण्याच्या उद्देशाने 'संजय गांधी निराधार अनुदान योजने' १९८० अंतर्गत एकल लाभार्थीला दरमहा किती रक्कम दिली जाते ?
१) रु. ३०० २) रु. ६०० ३) रु. ९०० ४) रु. १,२००
- 13) What amount is given to the single beneficiary per month under 'Sanjay Gandhi Niradhar Anudan Yojana' 1980, which aims to help the destitute persons?
1) Rs. 300 2) Rs. 600 3) Rs. 900 4) Rs. 1,200
- १४) जो कोणी अनुसूचित जाती किंवा जमातीच्या महिलेचे अनादर करण्याच्या किंवा विनयभंग करण्याच्या उद्देशाने तिच्यावर हल्ला करेल किंवा शक्तीचा वापर करेल त्यास काळा पेक्षा कमी नसलेली परंतुकाळापर्यंत वाढवण्यात येऊ शकणारी तुरुंगवासाची शिक्षा आणि दंडाची तरतूद अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) अधिनियम, १९८९ मध्ये करण्यात आली आहे.
१) १ महिना; दोन वर्षे २) २ महिना; तीन वर्षे ३) ३ महिना; चार वर्षे ४) ६ महिना; पाच वर्षे
- 14) Whoever assaults or uses force against any woman belonging to the Scheduled Caste or a Scheduled Tribe with intent to dishonour or outrage her modesty, shall be punished with imprisonment for a term which shall not be less than but which may extend to and with fine as per the provision of the Scheduled Caste and Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Act, 1989.
1) 1 month ; two years 2) 2 months ; three years
3) 3 months ; four years 4) 6 months ; five years
- १५) अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) अधिनियम, १९८९ च्या कलम ४ नुसार, जो सरकारी कर्मचारी अनुसूचित जातीच्या किंवा अनुसूचित जमातीचा सदस्य नाही तो स्वतःच्या अधिन असलेल्या कर्तव्याचे जाणीवपूर्वक दुर्लक्ष करतो, त्या व्यक्तीला, अशा मुदतीच्या कारावासाची शिक्षा ठोठावली जाऊ शकते.
१) दहा महिने परंतु ते तीन वर्षापर्यंत वाढू शकते २) आठ महिने परंतु ते दोन वर्षापर्यंत वाढू शकते
३) सहा महिने परंतु ते एक वर्षापर्यंत वाढू शकते ४) तीन महिने परंतु ते एस वर्षापर्यंत वाढू शकते

- 15) As per Section 4 of the Scheduled Caste and Scheduled Tribes (Prohibition of Atrocities) Act, 1989, whoever, being a public servant but not a member of a Scheduled Caste or a Scheduled Tribe, wilfully neglects his duties required to be performed by him, shall be punished with imprisonment for a term which shall not be less than
- 1) Ten months but which may extend to three years
 - 2) Eight months but which may extend to two years
 - 3) Six months but which may extend to one year
 - 4) Three months but which may extend to one year

- १६) ७१ व्या घटनादुरुस्ती कायदा, १९९२ द्वारे भारतीय संविधानाच्या आठव्या परिशिष्टामध्ये खालीलपैकी कोणत्या भाषा जोडण्यात आल्या?

अ) कोंकणी ब) मणिपुरी क) नेपाळी ड) सिंधी

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त अ, ब, क २) फक्त अ, ब, ड ३) फक्त अ, क, ड ४) फक्त, ब, क, ड

- 16) Which of the following languages were added in Eighth Schedule of Constitution of India by 715 Amendment Act, 1992 ?

a) Konkani b) Manipuri c) Nepali d) Sindhi

Answer Options :

1) Only a, b, c 2) Only a, b, d 3) Only a, c, d 4) Only b, c, d

- १७) **विधान I :** राष्ट्रीय मानवाधिकार आयोगाची स्थापना करण्यात आली आणि १४ ऑक्टोबर १९९४ रोजी ती अस्तित्वात आली.

विधान II : राष्ट्रीय मानवाधिकार आयोगाच्या अध्यक्षीय कार्यकाळ कार्यालयात रुजू झाल्याच्या तारखेपासून ६ वर्षे किंवा ते ७० वर्षांचे होईपर्यंत आहे.

१) विधान I बरोबर आहे, II चूक २) विधान II बरोबर आहे, I चूक
३) दोन्ही विधाने बरोबर आहेत ४) दोन्ही विधाने चूक आहेत

- 17) Consider the following statements

Statement I : National Human Rights Commission was set up and came into existence on 14 Oct. 1994.

Statement II : The term of the office of the Chairman of NHRC is six years from the date they enter upon the office or until they attain the age of seventy years.

Answer Options :

1) Statement I is correct, II incorrect 2) Statement II is correct, I incorrect
3) Both the statement are correct 4) Both the statements are incorrect

- १८) कौटुंबिक हिंसाचारापासून महिलांचे संरक्षण अधिनियम, २००५ अन्वये दंडाधिकार्याला पीडित व्यक्ती आणि उत्तरवादी यांना त्यांची बाजू मांडण्याची संधी दिल्यावर आणि कौटुंबिक हिंसाचार घडला आहे याची खात्री पटल्यावर, पीडित व्यक्तीच्या बाजूने संरक्षण आदेश काढता येईल आणि उत्तरवादीस पुढील गोष्टी करण्यास मनाई करता येईल.

अ) कौटुंबिक हिंसाचाराचे कृत्य करणे.

ब) कौटुंबिक हिंसाचाराची कृत्य करण्यास मदत करणे व त्यास अपप्रेरणा देणे.

क) पीडित व्यक्तीशी कोणत्याही स्वरूपात संवाद साधण्याचा प्रयत्न करणे.

ड) पीडित व्यक्तीवर अवलंबून असणाऱ्या व्यक्ती, इतर नातलग किंवा तिला कौटुंबिक हिंसाचारापासून वाचवणारी कोणतीही व्यक्ती यांना हिंसक वागणूक देणे.

अचूक पर्याय निवडा.

१) पर्याय अ, ब आणि क योग्य आहेत.

२) सर्व पर्याय योग्य आहेत.

३) सर्व पर्याय अयोग्य आहेत

४) पर्याय ब, क आणि ड योग्य आहेत

- 18) In the Protection of Women from Domestic Violence Act, 2005. The Magistrate may after giving the aggrieved person and the respondent an opportunity of being heard and if satisfied that Domestic violence has taken place, then he may pass a protection order and prohibit the respondent from :
- committing any act of Domestic violence.
 - aiding or abetting in the commission of acts of Domestic violence.
 - attempting to communicate in any form with the aggrieved person.
 - causing violence to the dependents, other relatives or any person who give the aggrieved person assistance from Domestic violence.
- Choose the correct option.
- Options a, b and c are correct.
 - All the options are correct.
 - All the options are incorrect
 - Options b, c and d are correct
- १९) ठक्कर बाप्पा आदिवासी वस्ती योजने २००५ साठी आर्थिक तरतूद खालीलपैकी कोणती आहे ?
- राज्य योजना (१००%)
 - केंद्र योजना (१००%)
 - राज्य : केंद्र (६०:४०)
 - राज्य : केंद्र (७५:२५)
- 19) Which of the following is the financial provision for Thakkar Bappa Tribal Settlement Scheme 2005 ?
- State Scheme (100%)
 - Central Scheme (100%)
 - State : Center (60:40)
 - State : Center (75:25)
- २०) जवाहरलाल नेहरू राष्ट्रीय शहरी पुनरुत्थान अभियान २००५ अंतर्गत शहर रुपांतरण अभियानामध्ये केंद्र आणि राज्य सरकारचा वाटा इतका आहे.
- ५० : ५०
 - ४० : ६०
 - ६० : ४०
 - वरीलपैकी नाही
- 20) Under the Jawaharlal Nehru National Urban Renewal Mission (JNNURM) 2005 — Urban Rejuvenation Mission contribution ratio of Central and State Government is
- 50:50
 - 40:60
 - 60:40
 - None of the above
- २१) “राजीव गांधी ग्रामीण विद्युतीकरण योजना (RGGVY) “ मध्ये सुरु करण्यात आली.
- मे २००५
 - जानेवारी २०१०
 - एप्रिल २००५
 - एप्रिल २००४
- 21) “Rajeev Gandhi Grameen Vidytikaran Yojana (RGGVY)” was launched in
- May 2005
 - January 2016
 - April 2005
 - April 2004
- २२) “राजीव गांधी ग्रामीण निवारा योजना” मध्ये जाहीर करण्यात आली.
- ऑक्टोबर, २००६
 - मार्च, २००९
 - एप्रिल, २०१०
 - नोव्हेंबर, २००५
- 22) “Rajeev Gandhi Rural Shelter Scheme” was declared in
- October, 2006
 - March, 2009
 - April, 2010
 - November, 2005
- २३) अनुसूचित जाती व नवबौद्ध घटकांतील दारिद्र्यरेषेखालील भूमीहिन कुटुंबाना जमीन उपलब्ध करून देण्यासाठी- खालीलपैकी कोणती योजना (२००५) राज्यात राबविण्यात येते ?
- डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर कृषी स्वावलंबन योजना
 - कर्मवीर दादासाहेब गायकवाड सबळीकरण व स्वाभीमान योजना
 - बिर्सा मुंडा कृषी क्रांती योजना
 - डॉ. पंजाबराव देशमुख जैविक शेती योजना

- 23) Which of the following scheme is implemented in the state to provide land to landless families belonging to scheduled castes and neo-Buddhist groups below the poverty line (2005)?
1) Dr. Babasaheb Ambedkar Krishi Swalamban Yojana
2) Karmaveer Dadasaheb Gaikwad Empowerment and Swabhiman Yojana
3) Birsa Munda Krishi Kranti Yojana
4) Dr. Punjabrao Deshmukh Organic Farming Scheme
- २४) अन्न सुरक्षा आणि मानक कायदा २००६ नुसार अन्न म्हणून परिभाषित केलेल्या विविध पदार्थांपैकी खालील आहेत/आहेत.
a) अनुवांशिकरित्या सुधारित किंवा अभियांत्रिकी अन्न b) अन्न उपचार करताना वापरलेले पाणी
c) जिवंत प्राणी d) औषधे आणि औषधी उत्पादने
वरीलपैकी कोणते/योग्य आहेत ?
१) फक्त a २) a आणि b फक्त ३) a, b आणि c फक्त ४) वरील सर्व
- 24) Following is/are among the various substances defined as "Food" according to "Food Safety and Standards Act 2006".
a) Genetically modified or engineered food b) Water used during treatment of food
c) Live animals d) Drugs and medicinal products
Which of the above is/are correct ?
1) a only 2) a and b only 3) a, b and c only 4) All of the above
- २५) दारिद्र्य रेषेखालील विधवा महिलेला इंदिरा गांधी राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजने २००७ अंतर्गत निवृत्तीवेतनाचा लाभ मिळण्यासाठी विधवा महिलेचे वय किती असणे आवश्यक आहे ?
१) किमान १८ वर्ष ते ६५ वर्षांपर्यंत २) किमान ६० वर्ष ते ८० वर्षांपर्यंत
३) किमान ४० वर्ष ते ७९ वर्षांपर्यंत ४) किमान ६५ व त्यावरील सर्व
- 25) What is the age of a widow below the poverty line to get the benefit of pension under the Indira Gandhi National Pension Scheme 2007 ?
1) Minimum 18 years to 65 years 2) Minimum 60 years to 80 years
3) Minimum 40 years to 79 years 4) Minimum 65 and all above
- २६) दीनदयाल अंत्योदय योजने २०११ उद्दिष्ट खालीलप्रमाणे कोणते आहे ?
१) शहरी शालेय पोषण कार्यक्रम
२) ग्रामीण भारताची गरज विचारात घेऊन उच्च शिक्षण संस्थांमध्ये संस्थात्मक क्षमता उभारणे.
३) गरीबांसाठी नागरी सुविधांची निर्मिती करणे.
४) स्वयंसहायता गटाच्या माध्यमातून ग्रामीण गरीबांच्या सशक्त संस्था उभारण्यावर भर देणे.
- 26) Which of the following is the objective of Deendayal Antyodaya Yojana 2011?
1) Urban School Nutrition Programme
2) Building institutional capacity in higher education institutions considering the needs of rural India.
3) Creating civic amenities for the poor.
4) Emphasis on building strong institutions of the rural poor through self-help groups.
- २७) कामकरी महिलांच्या लैंगिक छळवादास प्रतिबंध २०१३ या नियमानुसार छळवादामध्ये खालीलपैकी कोणत्या वर्तनाचा समावेश होतो ?
१) शारीरिक संपर्क २) अशोभनीय सांकेतिक आचरण
३) अश्लील साहित्याचे प्रदर्शन ४) वरीलपैकी सर्व

- 27) According to the Prevention of Sexual Harassment of Women Workers Act 2013 , harassment includes which of the following behaviors?
1) Physical contact
2) Indecent gesture
3) Exhibition of obscene material
4) All of the above
- २८) “स्वच्छ भारत अभियान” या दिवशी सुरु करण्यात आले
१) २ ऑक्टोबर, २०१५ २) २ ऑक्टोबर २०१४ ३) एप्रिल २००५ ४) एप्रिल २००४
- 28) “Swachh Bharat Abhiyan” was started on the
1) 2nd October, 2015
2) 2nd October, 2014
3) 14th November, 2014
4) 26th January, 2014
- २९) २०१४ मध्ये शासनाने वित्तीय समावेशनासाठी खालीलपैकी कोणती योजना अंमलात आणली?
१) निश्चलनीकरण योजना
२) संपत्ती विवरण योजना
३) प्रधानमंत्री जनधन योजना
४) वरीलपैकी सर्व
- 29) In 2014, the Government implemented which of the following Scheme for financial inclusion ?
1) Demonetization Scheme
2) Property Disclosure Scheme
3) Pradhan Mantri Jan Dhan Yojana
4) All of the above
- ३०) गोपीनाथ मुंडे शेतकरी अपघात सुरक्षा सानुग्रह अनुदान योजने २०१५ च्या आर्थिक सहाय्याकरिता लाभार्थी कोणत्या वयोगटातील असावा ?
१) १८ ते ५८ वर्ष २) १० ते ७५ वर्ष ३) १८ ते ७५ वर्ष ४) २१ ते ५८ वर्ष
- 30) What age should be the beneficiary for the financial assistance of Gopinath Munde Shetkari Accident Safety Grant Scheme 2015 ?
1) 18 to 58 years 2) 10 to 75 years 3) 18 to 75 years 4) 21 to 58 years
- ३१) भारतातील नागरी गृहनिर्माण अनुशेष सोडविण्यासाठी ‘प्रधानमंत्री आवास योजना (शहरी)’ खालीलपैकी कोणत्या वर्षात सुरु करण्यात आली?
१) २०१७ २) २०१४ ३) २०१५ ४) २०१८
- 31) In which of the following years was the 'Pradhan Mantri Awas Yojana (Urban)' launched to tackle the urban housing backlog in India ?
1) 2017 2) 2014 3) 2015 4) 2018
- ३२) सुकन्या योजने २०१५ अंतर्गत महिला व बालविकास विभागाद्वारे महाराष्ट्र राज्यातील दारिद्र्य रेषेखाली जन्मणाऱ्या पात्र मुलीच्या नांवे जन्मतः किती रक्कम मुलीच्या जन्माच्या १ वर्षाच्या आत आयुर्विमा महामंडळाच्या योजनेत गुंतविण्यात येते ?
१) रु. २१,२००/- २) रु. २२,२००/- ३) रु. २५,०००/- ४) रु. २३,०००/-
- 32) Under Sukanya Yojana 2015 , how much amount is invested in the life insurance corporation scheme within 1 year of the girl child's birth in the name of the eligible girl child born below the poverty line in Maharashtra State by the Department of Women and Child Development?
1) Rs. 21,200/- 2) Rs. 22,200/- 3) Rs. 25,000/- 4) Rs. 23,000/-
- ३३) “पुनर्रचित राष्ट्रीय ग्राम स्वराज अभियान’ २०१८ या योजनेकरीता सरन २०२३-२४ या वित्तीय वर्षाकरिता खालीलपैकी कोणत्या रकमेच्या वार्षिक कृती आराखड्यास केंद्र शासनाने मंजूरी दिली आहे ?
१) ₹ ३७३.१२ कोटी २) ₹ ३३७.२१ कोटी ३) ₹ ३२९.३७ कोटी ४) ₹ ३१२.७३ कोटी

- 33) The central government has approved an annual action plan of which of the following amounts for the financial year Saran 2023-24 for the scheme "Restructured National Gram Swaraj Mission" 2018 ?
- 1) ₹ 373.12 crore 2) ₹ 337.21 crore 3) ₹ 321.37 crore 4) ₹ 312.73 crore
- ३४) पुरेसे सुरक्षित पेयजल पुरवण्यासाठीचा जल जीवन उपक्रम मध्ये सुरु करण्यात आला.
- १) ऑगस्ट २०१८ २) ऑगस्ट २०१९ ३) एप्रिल २०२० ४) एप्रिल २०१८
- 34) Jal Jeevan Mission envisaged to provide adequate safe drinking water was launched in
- 1) August 2018 2) August 2019 3) April 2020 4) April 2018
- ३५) खालील विधाने विचारात घ्या.
- अ) वाढ सर्वसमावेशक असते जेव्हा ती रोजगार निर्माण करते.
- ब) नियतकालिक श्रमशक्ती सर्वेक्षण दर्शविते की सप्टेंबर २०२१ व सप्टेंबर २०२२ मध्ये संपलेल्या तिमाहीत १५ वर्षे आणि त्याहून अधिक वयाच्या लोकांसाठी शहरी बेरोजगारीचा दर ७.२ टक्क्यांवरून ९.८ टक्क्यांपर्यंत वाढला आहे. वरीलपैकी कोणते / ती विधान / ने योग्य आहे / त ?
- १) केवळ अ योग्य आहे २) केवळ ब योग्य आहे
- ३) दोन्ही अ आणि ब योग्य आहेत ४) वरीलपैकी कोणतेही नाही
- 35) Consider the following statements.
- a) Growth is inclusive when it creates jobs.
- b) The periodic labour force survey shows that the Urban unemployment rate for people aged 15 years and above increased from 7.2 percent to 9.8 percent during quarter ending September 2021 to quarter ending September 2022.
- Which of the statement/s given above is/are correct ?
- 1) Only a is correct 2) Only b is correct
- 3) Both a and b are correct 4) None of the above
- ३६) पुढील विधानांचा विचार करा :
- विधान (I) :** महिला आणि बालके यांना एकात्मिक लाभ देण्यासाठी मिशन शक्ती योजना २०२१ सुरु करण्यात आली.
- विधान (II) :** २०२२-२३ या वर्षाकरिता 'मिशन वात्सल्यसाठी' रु. २,४७२ कोटी इतकी तरतूद करण्यात आली.
- पर्यायी उत्तरे :**
- १) विधाने (II) बरोबर आहे, चूक आहे २) विधान (I) बरोबर आहे, (II) चूक आहे.
- ३) दोन्ही विधाने चूक आहेत ४) दोन्ही विधाने बरोबर आहेत
- 36) Consider the following statements :
- Statement (I) :** The Mission Shakti Yojana 2021 was launched to provide integrated benefits to women and children.
- Statement (II) :** A provision of T 2,472 crore has been made for 'Mission Vatsalya' for the year 2022 — 23.
- Answer options :**
- 1) Statement (II) is correct, (I) is incorrect 2) Statement (I) is correct, (II) is incorrect
- 3) Both statements are incorrect 4) Both statements are correct

- ३७) पत्रकाराच्या कल्याणासाठी खालीलपैकी कोणता सुवर्णमहोत्सवी पत्रकार कल्याण निधी स्थापन करण्यात आला आहे ?
- १) महात्मा जोतिराव फुले
२) आचार्य बाळशास्त्री जांभेकर
३) स्वामी शंकरराव चव्हाण
४) स्वर्गीय यशवंतराव चव्हाण
- 37) Which of the following Golden Jubilee Journalists Welfare Fund has been established for the welfare of journalists?
- 1) Mahatma Jyotirao Phule
2) Acharya Balshastri Jambhekar
3) Swami Shankarao Chavan
4) Late Yashwantrao Chavan
- ३८) खालीलपैकी कोणती/कोणत्या योजना महिला व बालविकास विभागामार्फत राबविण्यात येतात ? उत्तराचा योग्य पर्याय निवडा.
- अ) वन स्टॉप सेंटर
ब) उज्वला
क)सुकन्या समृद्धी
ड) स्वाधार
- पर्यायी उत्तरे :**
- १) फक्त अ व ब
२) फक्त ब, क व ड
३) फक्त अ, ब व ड
४) फक्त अ, क व ड
- 38) Which of the following schemes are/are implemented through the Department of Women and Child Development? Choose the correct answer option.
- A) One stop center
B) Ujjwala
C) Sukanya Samridhi
d) Swadhar
- Answer options :**
- 1) A and B only
2) B, C and D only
3) A, B and D only
4) A, C and D only
- ३९) अन्नपूर्णा योजनेचे लाभार्थी कोण आहेत ?
- १) शाळेतील मुली
२) प्रासंगिक कामगार
३) राष्ट्रीय वृद्धापकाळ निवृत्ती वेतन योजनेखाली नाहीत असे ज्येष्ठ नागरिक
४) निवृत्त सैनिक
- 39) Who are the beneficiaries of Annapurna Yojana ?
- 1) School girls
2) Casual labours
3) Senior citizens who are not under National Old Age Pension Scheme
4) Retired soldiers
- ४०) 'वॉरंट केस' म्हणजे मृत्युदंड, जन्मठेपेची शिक्षा किंवा त्यापेक्षा जास्त मुदतीच्या कारावासाची शिक्षा असलेल्या गुन्हाशी संबंधित प्रकरण :
- १) सहा महिने
२) तीन वर्षे
३) दोन वर्षे
४) एक वर्ष
- 40) 'Warrant case' means a case relating to an offence punishable with death, imprisonment for life or imprisonment for a term exceeding :
- 1) Six months
2) Three years
3) Two years
4) One year
- ४१) आत्महत्येस प्रवृत्त केल्याचे गृहीतक मानणेकरिता मृत्यू हा लग्नानंतर पुढील वर्षाचा आत झालेला पाहिजे.
- १) ५
२) ६
३) ७
४) १०
- 41) For presumption of provocation to suicide, the death must have occurred within the next year after the marriage.
- 1) 5
2) 6
3) 7
4) 10

- ४२) दंडासह शिक्षेस पात्र असलेल्या गुन्ह्यासाठी केवळ दखल घेण्याची मर्यादा आहे:
१) एक वर्ष २) सहा महिने ३) तीन महिने ४) दोन वर्षे
- 42) For offence punishable with fine only the period of limitation for taking cognizance is :
1) one year 2) six months 3) three months 4) two years
- ४३) जर गुन्ह्यासाठी फक्त दंडाची शिक्षा असेल तर, या गुन्ह्याची दखल घेण्यासाठी मर्यादा कालावधी आहे :
१) तीन वर्षे २) सहा महिने ३) एक वर्ष ४) कोणतीही मर्यादा नाही
- 43) If the offence is punishable with fine only, period of limitation for taking cognizance of the said offence is :
1) Three years 2) Six months 3) One year 4) No limitation
- ४४) कोणताही दंडाधिकारी या संहितेच्या १९७ अंतर्गत पूर्वीच्या मंजूरीशिवाय, लोकसेवकाविरुद्ध फौजदारी प्रक्रिया संहिता (महाराष्ट्र सुधारणा) कलम १५६ अन्वये तपासाचा आदेश देणार नाही. अशा प्रस्तावावर मंजूरी प्राधिकरण पुढील कालावधीत निर्णय घेईल:
१) ३० दिवस २) ६० दिवस ३) ९० दिवस ४) १२० दिवस
- 44) No Magistrate shall order an investigation under Section 156 of Code of Criminal Procedure (Maharashtra Amendment) against public servant, except with previous sanction u/s 197 of this code. On such proposal the sanctioning authority shall take decision within period of :
1) 30 days 2) 60 days 3) 90 days 4) 120 days
- ४५) कायदानुसार एखाद्या व्यक्तीचे म्हणणे ऐकून न घेतल्यास तो मृत आहे असे मानले जाते :
१) ५ S वर्षे २) १२ वर्षे ३) १४ वर्षे ४) ७ वर्षे
- 45) In law a man is presumed to be dead if he is not heard for :
1) 5S years 2) 12 years 3) 14 years 4) 7 years
- ४६) भारतीय राज्यघटनेनुसार संसदेने आणि राज्याच्या विधानमंडळाने बनवलेल्या कायद्यांचे विषय यामध्ये दिले आहेत:
१) तिसरी अनुसूची २) सातवी अनुसूची ३) आठवी अनुसूची ४) नववी अनुसूची
- 46) Under Constitution of India subject matter of laws made by Parliament and by the Legislature of State are enumerated in :
1) Third Schedule 2) Seventh Schedule 3) Eighth Schedule 4) Ninth Schedule
- ४७) लैंगिक अत्याचाराच्या बळीची तपासणी करण्यासाठी पीडितेकडूनच घेतलेले सूचित संमतीचे वय खालीलपैकी कोणते नाही ?
१) १४ वर्षे २) १८ वर्षे ३) २१ वर्षे ४) ७० वर्षे
- 47) What among the following is NOT an accepted age of informed consent when taken from the victim itself for examination of victim of sexual assault?
1) 14 years 2) 18 years 3) 21 years 4) 70 years
- ४८) शिक्षेच्या अटीचा अंश मोजताना, जन्मठेपेची शिक्षा ही खालील कारणांसाठी कारावासाच्या बरोबरीची म्हणून गणली जाईल:
१) २० वर्षे २) १४ वर्षे ३) ३० वर्षे ४) २७ वर्षे
- 48) In calculating fraction of terms of punishment, imprisonment for life shall be reckoned as equivalent to imprisonment for :
1) 20 years 2) 14 years 3) 30 years 4) 27 years

- ४९) जिथे सरकारच्या मालकीच्या मालमतेवर सहजतेचा हक्क सांगितला जातो, अशा व्यक्तीने खालील कालावधीसाठी शांततेने आणि खुलेपणाने उपभोग घेतला असावा:
- १) वीस वर्षे २) बावीस वर्षे ३) तीस वर्षे ४) पुढे वर्षे
- 49) Where a right of easement is claimed over the property belonging to the Government, such person must have been peaceably and openly enjoyed the same for the period of :
- 1) twenty years 2) twenty two years 3) thirty years 4) forth years
- ५०) जेव्हा एखाद्या कुटुंबाचा वंचितता गुणांक टक्के किंवा त्यापेक्षा अधिक असतो, त्यावेळी ते कुटुंब अनेक अंगांनी (बहुमित) दरिद्री मानले जाते.
- १) २०.३३ २) ५०.३३ ३) ४०.३३ ४) ३३.३
- 50) If deprivation score of a household is percent or greater, then that household is called multidimensionally poor.
- 1) 20.33 2) 50.33 3) 40.33 4) 33.3
- 51) जिथे निर्णय सुनावला जाईल, त्या निकालानंतर पक्षकारांना निकालाच्या प्रती उपलब्ध करून दिल्या जातील.
- १) १५ दिवसांच्या आत २) ३० दिवसांच्या आत ३) १४ दिवसांच्या आत ४) वरीलपैकी काहीही नाही
- 51) Where the judgement is pronounced copies of the judgement shall be made available to the parties after the pronouncement.
- 1) within 15 days 2) within 30 days 3) within 14 days 4) none of the above
- ५२) IPC च्या कलम १० नुसार 'स्त्री' हा शब्द स्त्री मनुष्य दर्शवतो :
- १) १६ वर्षांपेक्षा जास्त वय २) १८ वर्षांपेक्षा जास्त वयाचे ३) १५ वर्षांखालील ४) कोणत्याही वयोगटातील
- 52) According to section 10 of the IPC the word 'Woman' denotes a Female human being :
- 1) above the age of 16 years 2) above the age of 18 years 3) below the age of 15 years 4) of any age
- ५३) सर्वोच्च न्यायालयाने घोषित केलेला कायदा भारतातील सर्व न्यायालयांवर खालीलप्रमाणे बंधनकारक आहे :
- १) कलम १४७ २) कलम १४५ ३) कलम १४३ ४) कलम १४१
- 53) Law declared by the Supreme Court is binding on all courts in India as per :
- 1) Article 147 2) Article 145 3) Article 143 4) Article 141
- ५४) फौजदारी प्रक्रिया संहितेनुसार, कोणत्याही स्थानिक क्षेत्रावर अधिकार क्षेत्र असलेले न्यायालय एखाद्या गुन्ह्याची चौकशी करू शकते किंवा प्रयत्न करू शकते:
- १) ज्यामध्ये वेगवेगळ्या स्थानिक भागात केलेल्या अनेक कृतींचा समावेश आहे २) अनेक स्थानिक क्षेत्रांपैकी कोणत्या भागात गुन्हा घडला हे अनिश्चित असताना ३) (१) आणि (२) दोन्ही बरोबर ४) (१) बरोबर आहे (२) बरोबर नाही
- 54) As per Code of Criminial Procedure, Court having jurisdiction over any local area may inquire into or try an offence :
- 1) where it consists of several acts done in different local areas 2) when it is uncertain in which of several local areas an offence was committed 3) (1) and (2) both correct 4) (1) is correct (2) not correct

५५) राष्ट्रीय मानवाधिकार आयोग पुढील कार्य करते.

- अ) मानवाधिकाराबाबत उल्लंघन झालेल्या पीडिताने सादर केलेल्या याचिकेवर स्वतः चौकशी करणे.
ब) राज्य सरकारला सूचना देऊन कोणत्याही तुरुंगात भेट देणे.
क) मानवी हक्कांच्या क्षेत्रात संशोधन करणे आणि प्रोत्साहन देणे.
ड) मानवी हक्कांबाबत साक्षरता पसरविणे.

पर्यायी उत्तरे :

- १) केवळ अ आणि ब बरोबर
२) केवळ अ, ब आणि क बरोबर
३) केवळ अ, क आणि ड बरोबर
४) वरीलपैकी सर्व बरोबर आहेत

55) The NHRC performs functions namely :

- a) inquire suo moto on a petition presented to it by a victims of violation of human rights
b) visit any jail under intimation to the State Govt.
c) undertake and promot research in the field of human rights.
d) spread human rights literacy.

Answer Options :

- 1) Only a and b correct
2) Only a, b and c only
3) Only a, c and d correct
4) All of the above are correct

५६) खालील पैकी कोणते विधान/ने बरोबर आहे/त ?

- a) राष्ट्रीय मानवी हक्क आयोगाच्या अध्यक्षांचा कार्यकाल ४ वर्षांचा असतो.
b) मानवी हक्क न्यायालयाचे अधिकारक्षेत्र जिल्ह्यापुरते मर्यादित असतेच असे नाही.
c) प्रत्येक राज्य मानवी हक्क आयोगाचा वार्षिक अहवाल राष्ट्रपतींना सादर करावा लागतो.

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त (a) बरोबर आहे
२) फक्त (b) बरोबर आहे
३) फक्त (a) व (c) हे दोन्ही बरोबर आहेत
४) (a), (b), (c) हे तिन्ही बरोबर आहेत

56) Which of the following statement/s is/are correct?

- a) The tenure of the Chairperson of the National Human Rights Commission is 4 years.
b) Jurisdiction of Human Rights Court is not necessarily limited to district.
c) Every State Human Rights Commission has to submit an annual report to the President.

Answer options :

- 1) Only (a) is correct
2) Only (b) is correct
3) Only (a) and (c) are both correct
4) (a), (b) and (c) are all correct

५७) राष्ट्रीय मानवी हक्क आयोगाला खालीलपैकी कोणत्या न्यायालयाचे अधिकार प्राप्त आहेत ?

- १) सत्र न्यायालय
२) दिवाणी न्यायालय
३) उच्च न्यायालय
४) वरील सर्व

57) The National Human Rights Commission has the powers of which of the following courts?

- 1) Court of Session
2) Civil Court
3) High Court
4) All of the above

५८) अटक केलेल्या आणि कोठडीत ठेवलेल्या प्रत्येक व्यक्तीला चोवीस तासांच्या आत जवळच्या दंडाधिकार्यांसमोर हजर केले जाईल, हा अधिकार खालीलप्रमाणे प्रदान करण्यात आला आहे:

- १) फौजदारी प्रक्रिया संहितेचे कलम १६७
२) भारतीय राज्यघटनेचे कलम २०
३) भारतीय राज्यघटनेचे कलम २२
४) वरीलपैकी काहीही नाही

- 58) Every Person who is arrested and detained in custody shall be produced before the nearest Magistrate within a period of twenty-four hours, this right is provided under :
- 1) Section 167 of Code of Criminal Procedure
 - 2) Article 20 of Constitution of India
 - 3) Article 22 of Constitution of India
 - 4) None of the above

५९) आयपीसीच्या कलम ६४ अन्वये दंड न भरल्यास कारावासाची शिक्षा होईल :

- १) इतर कोणत्याही तुरुंगवासाशी समवर्ती असेल
- २) अपराध्याला शिक्षा झालेल्या इतर कोणत्याही तुरुंगवासापेक्षा जास्त असेल
- ३) इतर कोणत्याही तुरुंगवासापेक्षा जास्त असू नये
- ४) वरीलपैकी काहीही नाही

59) Under section 64 of the IPC a sentence of imprisonment for non-payment of fine shall :

- 1) be concurrent of any other imprisonment
- 2) be in excess of any other imprisonment to which an offender has been sentenced
- 3) not be in excess of any other imprisonment
- 4) none of the above

६०) खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे ?

- अ) शासकीय कर्मचारी हुंडा घेणार नाही तसेच देणार नाही.
- ब) शासकीय कर्मचारी घरगुती कामासाठी १८ वर्षाखालील मुलांना नोकरीस ठेवणार नाही.
- क) शासकीय कर्मचारी त्याच्या कार्यालयीन कामकाजावर परिणाम होऊ न देण्याच्या शर्तीच्या अधीन सामाजिक किंवा धार्मिक स्वरूपाचे मानसेवी काम करील.

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त 'अ'
- २) फक्त 'ब'
- ३) 'अ' व 'क'
- ४) 'अ', 'ब' व 'क'

60) Which of the following statements is correct?

- A) Government employees will neither take dowry nor pay.
- B) A Government employee shall not employ children below 18 years of age for domestic work.
- C) A Government servant shall perform voluntary work of a social or religious nature subject to the condition that it does not affect his official duties.

Answer options :

- 1) Only A
- 2) Only B
- 3) A and C
- 4) A, B and C

६१) पुढीलपैकी कोणते विधान चुकीचे आहे ?

- १) शासकीय कर्मचारी कोणत्याही शेअरमध्ये पैसे गुंतविणार नाही
- २) शासकीय कर्मचारी कोणत्याही व्यक्तीला व्याजाने पैसे उसने देणार नाही
- ३) शासकीय कर्मचारी बँकेचा एजंट म्हणून काम करणार नाही.
- ४) शासकीय कर्मचाऱ्यास स्वतःच्या खाजगी नोकऱ्याला अग्रिम वेतन देता येणार नाही

61) Which of the following statements is incorrect?

- 1) Government servant shall not invest money in any share
- 2) Government servant shall not lend money to any person on interest
- 3) Government servant shall not act as an agent of the bank.
- 4) A Government servant cannot advance salary to his private servant

- ६२) मानव विकास निर्देशांकाबाबत पुढीलपैकी कोणते/कोणती विधान/विधाने **बरोबर** आहे/त?
- a) संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या विकास कार्यक्रमाने (UNDP) १९९० पासून आपल्या अहवालात मानव विकास निर्देशांक या संकल्पनेचा समावेश केला.
- b) मानव विकास निर्देशांक या संकल्पनेचे श्रेय लॉर्ड मेघनाद देसाई व प्रा. अमर्त्य सेन यांना जाते.
- c) मानव विकासाशी निगडित पाच घटकांचा समावेश मानव विकास निर्देशांकात करण्यात येतो.
- d) मानव विकास निर्देशांकाचे मूल्य नेहमी शून्य आणि एक यांच्या दरम्यान असते.

पर्यायी उत्तरे :

- १) (b), (c), (d) २) (a), (b), (c) ३) (a), (b), (d) ४) (a), (c), (d)
- 62) Which of the following statement/s is/are correct regarding Human Development Index ?
- a) The United Nations Development Program (UNDP) included the concept of Human Development Index in its report from 1990.
- b) The Credit of the concept Human Development Index goes to Lord Meghnad Desai and Prof. Amartya Sen.
- c) Five factors related to Human Development are included in the Human Development Index.
- d) The value of Human Development Index is always between zero and one.

Answer options :

- 1) (b), (c), (d) 2) (a), (b), (c) 3) (a), (b), (d) 4) (a), (c), (d)

- ६३) ग्राहक संरक्षण कायदा २०१९ हा कोणत्या हेतूसाठी लागू करण्यात आला?
- a) १९८६ च्या ग्राहक संरक्षण कायद्याची जागा घेणे.
- b) ग्राहक संरक्षणाच्या तरतुदी अधिक बळकट करणे.
- c) ऑनलाईन व्यवहारात ग्राहकाला संरक्षण देणे.
- d) जागतिकीकरणाच्या काळात ग्राहकाचे रक्षण करणे.

पर्यायी उत्तरे :

- १) फक्त (a) २) फक्त (a) आणि (d)
- ३) फक्त (b), (c) आणि (d) ४) (a), (b), (c) आणि (d)
- 63) What is the purpose of 'Consumer Protection Act 2019' ?
- a) Replacing the 'Consumer Act 1986'.
- b) Strengthening consumer protection provisions.
- c) Protecting the consumer in online transactions.
- d) Protecting the consumer in the age of globalization.

Answer options :

- 1) Only (a) 2) Only (a) and (d)
- 3) Only (b), (c) and (d) 4) (a), (b), (c) and (d)

उत्तरे

(७) सामाजिक सुरक्षेचे उपक्रम व पुढाकार, सर्वसमावेशकता

१-१	२-४	३-३	४-२	५-४	६-४	७-४	८-X	९-३	१०-१
११-२	१२-४	१३-२	१४-४	१५-३	१६-१	१७-४	१८-२	१९-१	२०-३
२१-३	२२-४	२३-२	२४-२	२५-३	२६-४	२७-४	२८-२	२९-३	३०-२
३१-३	३२-१	३३-२	३४-२	३५-१	३६-२	३७-३	३८-३	३९-३	४०-३
४१-३	४२-२	४३-२	४४-३	४५-४	४६-२	४७-१	४८-१	४९-३	५०-४
५१-४	५२-४	५३-४	५४-३	५५-४	५६-२	५७-२	५८-३	५९-२	६०-३
६१-४	६२-३	६३-४							

